

De Onderscheidingsteken voor de Koninklijke Landmacht*)

door B. T. DREWES, Kapitein der Artillerie.

Ter gedeeltelijke vervanging van het voorlopig kledingvoorschrift voor de Koninklijke Landmacht (2e verbeterde en bijgewerkte uitgave) is thans de Ministeriële Beschikking van 9 Nov. 1946 Nr. 920 verschenen (L.O. 1947 Nr. 57), waarin de verschillende onderscheidingsteken voor de Koninklijke Landmacht zijn vastgelegd (met uitzondering van de Luchtstrijdkrachten en het Vrouwenhulpcorps). Het geheel is uitgegeven in de vorm van een boekje, waarin als bijlagen zijn opgenomen een overzichtstaat en een tweetal gekleurde platen, welke met zeer veel zorg zijn samengesteld, en waarbij getracht is de, aan de hand van een kleurenschaal vastgestelde, kleuren zoveel mogelijk te benaderen. Deze kleuren zijn of worden vastgelegd als z.g. standaardkleuren. Waar dit mogelijk was is de keuze gebaseerd op gegevens der traditie (ponceau rood voor de infanterie; zwart voor de artillerie, groen voor de jagers, en niet te vergeten onze allerjongste traditie: het khaki-kleurige korpsonderscheidingsteken van het Regiment Prinses Irene). In andere gevallen werd de keuze bepaald op aesthetische gronden of om redenen door welke de betekenis van het wapen of dienstvak beter tot uitdrukking wordt gebracht.

De thans bij de Koninklijke Landmacht ingevoerde onderscheidingsteken zijn te verdelen in 4 groepen:

- a. rangonderscheidingsteken;
- b. korpsonderscheidingsteken;
- c. wapenonderscheidingsteken;
- d. bijzondere onderscheidingsteken.

Bij het vaststellen van onderscheidingsteken is het noodzakelijk allereerst te bepalen waar deze gedragen moeten worden (b.v. schouder of kraag enz.). De volgende regelen kunnen worden vastgesteld:

1. Rangonderscheidingsteken worden door officieren en adjudanten-onderofficier op de kraag gedragen. De overige onderofficieren, korporaals en soldaten 1e klasse dragen het op beide bovenmouwen.

2. Korpsonderscheidingsteken worden op beide bovenmouwen tegen de schoudernaad van de veldblouse gedragen.

3. Wapenonderscheidingsteken worden gedragen op de schouderbedekkingen van de veldblouse en jas dagelijks tenue, benevens op de baret.

4. Bijzondere onderscheidingsteken worden gedragen:

- a. op de linkerbovenmouw: het voor alle militairen van de Koninklijke Landmacht geldende onderscheidingsteken van de Nederlandse Leeuw met de wapenspreuk: „Je maintiendrai”;
- b. op de rechterbovenmouw: het onderscheidingsteken voor grote eenheden (1e Divisie „7 December”, 2e divisie, T.B.N., M.v.O. enz.);
- c. op de linkerborst: het onderscheidingsteken voor bijzondere hogere vakbekwaamheid (Generale Staf, Intendance enz.);
- d. op de benedenmouw: de reeds vastgestelde en nog nader vast te stellen onderscheidingsteken voor bijzondere vakbekwaamheid.

*) Zie overzichtstaat.

In het thans verschenen boekje komen de termen „battledress” en „service-dress” niet meer voor, zij zijn vervangen door de Nederlandse termen „veldtenue” en „dagelijkse tenue”.

Eerst dan de „veldtenue”:

a. *Rangonderscheidingsteken en veldtenue:*

De voor Nederland zo typerende rangonderscheidingsteken en voor officieren zijn gehandhaafd. De oranje sterren, die vrijwel door niemand fraai gevonden werden, zijn vervangen door sterren, van goud- of zilverdraad geborduurd. Ook de zo bekende balk voor hoofdofficieren, van goud- of zilverdraad geborduurd, blijft gehandhaafd.

Bepaalde vóór 1940 de „kleur” (goud of zilver) van de kokarde op de kepi de kleur der sterren, nu is dat veranderd. De kleur der sterren was toen namelijk in die zin afhankelijk van de kokarde, dat wanneer deze b.v. van goud was, de sterren van zilver moesten zijn. Nu zal de kleur van het wapenonderscheidingsteken deze zelfde wet der tegenstellingen doen voortbestaan. We krijgen derhalve de volgende indeeling:

Kleur Wapen- onderschei- dingsteken	Kleur sterren	Kleur balk
Zilver	Goud	Zilver
Goud	Zilver	Goud

Op deze algemene regel bestaat slechts één uitzondering. De tandarts nl. draagt een zilveren wapenonderscheidingsteken, evenals de apotheker. Om nu toch een onderscheid tussen het rangonderscheidingsteken van een tandarts en dat van een apotheker kenbaar te maken, is bepaald, dat de tandarts zilveren sterren draagt in plaats van gouden sterren, die hij volgens bovenstaande regel zou moeten dragen. Ook is de bekende aanduiding van „majoor-adjutant”, kapitein (ritmeester)-adjutant en luitenant-adjutant gehandhaafd. Opperofficieren die

door hun functie tot een bepaald wapen of dienstvak behoren, dragen de uniformen van dat wapen of dienstvak uiteraard met de rangonderscheidingsteken en van opperofficier. Wanneer dit nu het geval is bij een opperofficier, die tot een wapen of dienstvak behoort, dat zilveren wapenonderscheidingsteken draagt, dan wordt de gouden kartelrand van zilver. Bij de sterren vindt echter geen kleurenwisseling plaats.

De onderofficieren boven de rang van sergeant-majoor dragen de rangonderscheidingsteken en eveneens op de kraag. Als bijzonderheid kan hierbij nog worden vermeld, dat de kapelmeester van een muziekkorps om de geborduurde knoop, evenals vóór 1940 een randje van gouddraad draagt. Deze categorie onderofficieren zal in de toekomst, met uitzondering van den opzichter van Fortificatiën der 3e klasse, op de overjas wederom gouden of zilveren lissen dragen, zoals die vóór 1940 ook reeds bestonden.

Voor de militairen beneden de rang van adjudant-onderofficier zijn geheel nieuwe rangonderscheidingsteken en vastgesteld, nieuw ten minste ten opzichte van de uit Engeland afkomstige rangonderscheidingsteken en die tot nu werden gedragen. Maar bij nadere beschouwing zal weldra opvallen, dat deze onderscheidingsteken en zeer sterk herinneren aan die, welke voor 1940 in gebruik waren. De grote „bananenschil” van toen voor den korporaal b.v. is vervangen door een 15 mm brede, gele of witte katoenen chevron, terwijl de sergeant een 10 mm brede gele of witte kunstzijden chevron draagt. Ten einde het onderscheid tussen de rangonderscheidingsteken en van onderofficieren en korporaals te markeren, werd op de chevrons van de korporaals en de soldaten der 1e klasse een z.g. visgraattekening aangebracht. Deze geeft de chevron een donkerder aanzien. De sergeant-majoor (opperwachmeester) krijgt de van ouds bekende

WAPEN, DIENSTVAK OF KORPS	WAPENONDERSCHEIDINGSTEKENEN VELD TENUE EN DAGELIJKSE TENUUE			
	ONDERSCHEIDINGSTEKENEN OP DE BARET EN SCHOUDERBED.			
	KLEUR METAAL C.Q. BORD- DURSEL	BARET : METALEN GESP. WAAR- BINNEN EMBLEEM	SCHOUDERBED. : METALEN EMBLEEM (VELD TENUE) ; GEBORD. EMBLEEM (DAG. TENUE)	KLEUR ONT- KORPS
		BESTAANDE UIT :		
Oppefficiëren	Goud	Nederlandse Leeuw		Ponceau rood
Generale Staf	Goud	Nederlandse Leeuw		Karmozijn rood
Dienstvak der Intendance	Goud	Gekroonde kettingruit met Ned. Leeuw		Karmozijn rood
Officiëren van Alg. Dienst	Goud	Nederlandse wapen		Okergeel
Regiment Uitrustingstroepen	Goud	Kettingruit met gekruiste sleutel en strijdhamer		Wijnrood
Corps Verplegingstroepen	Goud	Kettingruit met gekruiste korenaren (op schou- derbedekking gekruiste korenaren)		Wijnrood
Regiment Aan- en Afvoertroepen	Goud	Gevleugeld wiel met kroon		Nassaus blauw
Regiment Technische troepen (R.I.M.I.)	Goud	Tandrad, kompasser en tang		Zwart
Plaatselijke staf	Goud	Stadspoort		Ponceau rood
Regiment Grenadiers	Goud	Granaat met gespreide vlam		Ponceau rood, (verticaal)
Regiment Jagers	Goud	Jachthoorn		Groen, geel geb.
Regiment Prinses Irene	Goud	Gekroonde banderol		Oranje, nassaus
Regiment Infanterie	Goud	Romaans schild en zwaard		Ponceau rood
Regiment Stoottroepen	Goud	Hertengewei met dolk		Ponceau rood
Regiment Huzaren van Boreel	Zilver	St. Joris		Ultramarijn, na
Regiment Veldartillerie	Goud	Gekruiste kanonnen met kroon		Zwart ¹⁾ , ponceau
Regiment Pantserafweerartillerie	Goud	Gekruiste kanonnen met kroon en slank pro- jectiel		Zwart ¹⁾ , ponceau
Regiment Luchtdoelartillerie	Goud	Gekruiste kanonnen met kroon en propeller		Zwart ¹⁾ , ponceau
Corps Rijdende Artillerie	Goud	Gekruiste kanonnen met kroon		Nass. blauw,
Opzichters van fortificatiën (Dienst der Genie)	Goud	Sappeurshelm met vestingtracé ²⁾		Nègre bruin
Regiment Pioniers	Goud	Sappeurshelm met schop en houweel		Nègre bruin
Regiment Verbindingstroepen	Goud	Sappeurshelm met bliksemschichten		Nègre bruin
Regiment Pontonniers	Goud	Sappeurshelm met anker		Nègre bruin
Dienstvak der militaire administratie	Zilver	Papyrusbloem met zwaard		Rose rood
Geneeskundige Dienst	Goud	Wit schild met rood kruis		Nassaus blauw
Officiëren van Gezondheid	Goud	Aesculaap in lauwerkrans		Groen fluweel
Landartsen	Zilver	Aesculaap in lauwerkrans		Groen fluweel
Apothekers	Zilver	Aesculaap in lauwerkrans		Groen fluweel
Geperpredikanten	Goud	Gestyleerd kruis		Zwart fluweel
Almoezeniers	Zilver	Gestyleerd kruis		Nassaus blauw
Witrailleurbat.	Goud	Romaans schild en zwaard		Ponceau rood
Oninklijke Marechaussee	Zilver	Granaat met gesloten vlam		Nassaus blauw
Capelmeester van een muziekkorps	—	als betrokken wapen of dienstvak (op de schou- derbed. gouden c.q. zilveren lier)		
Beholden voor res. officieren (de leerlingen en het overige personeel met uitzondering van de S.R.O.C.)	—	Als betrokken wapen of dienstvak		
Parachutisten (alleen het als zodanig afge- richte personeel)	—	Als betrokken wapen of dienstvak		
Commandotroepen (alleen het als zodanig afgerichte personeel)	—	Als betrokken wapen of dienstvak		

¹⁾ Officiëren, adjudanten-onderofficier, vaandrags en kornetten : zwart fluweel, ponceau rood gebieds.

²⁾ Zonder vestingtracé alleen voor Geniepersoneel, niet ingedeeld zijnde bij de pioniers, pontonniers of verbindingstroepen.

Nederlandse kroon weer terug, in goud voor administrateurs, in zilver voor instructeurs, volgens de aloude traditie die wel verklaard wordt met de zin van het spreekwoord, „Sprekend is zilver en zwijgen is goud”.

Evenals zijn Franse en Belgische makkers heeft de Nederlandse soldaat thans weer eigen, hem specifiek als lid van de Koninklijke Landmacht stempelende rangonderscheidingsteken. Deze zijn zoveel als dat nodig was aangepast aan de huidige veldtenue met in achtneming van de eisen, die kleur en duidelijkheid voorschrijven.

b. *Korpsonderscheidingsteken veldtenue :*

Korpsonderscheidingsteken, zo heet in het vervolg het kleurige patje op de beide bovenmouwen van de veldblouse. Het ontleent zijn naam aan het feit, dat met dit kleurige kenteken de militair die het draagt gestempeld is tot een volwaardig lid van zijn korps. Het mag nl. slechts gedragen worden door hen, die op zijn minst als geoefend soldaat kunnen worden beschouwd; het is het onderscheidingsteken van zijn regiment, van zijn korps.

Bij het uitreiken van dit onderscheidingsteken zullen de commandanten er goed aan doen speciaal op de saamhorigheidssymboliek, die het teken inhoudt, te wijzen en aan de hand daarvan een beroep doen op een gezonde korpsgeest. De dragers zullen trots zijn op dit kenmerkende mouwersiersel, dat de leden van het korps niet alleen verbindt, maar tevens onderscheidt van anderen.

c. *Wapenonderscheidingsteken veldtenue :*

Deze onderscheidingsteken vormen wel het meest spectaculaire en derhalve ook wel het meest aantrekkelijke onderdeel van de vernieuwingen die het uniform heeft ondergaan. Ze geven wat te zien, zijn van glanzend metaal vervaardigd en worden

op de meest opvallende plaats van de persoon, op de baret boven het linkeroog gedragen. Ze zijn uitgevoerd naar fraaie artistiek verantwoorde ontwerpen volgens bij de traditie aansluitende gegevens.

Op de baret wordt dit onderscheidingsteken, in goud dan wel zilverkleurig metaal uitgevoerd, gedragen met als onveranderlijke grondvorm de gesp. In deze gesp dan is het eigenlijke wapenonderscheidingsteken gevat. Het is in zilverkleurig metaal uitgevoerd voor de Huzaren van Bo-reel, de Koninklijke Marechaussee, het dienstvak der Militaire administratie, de militaire apothekers, de militaire tandartsen en de aalmoezeniers. De overige wapenonderscheidingsteken zijn in goudkleurig metaal uitgevoerd. In tegenstelling tot de zilverkleurige dienen de goudkleurige wapenonderscheidingsteken gepoetst te worden.

Deze gesp wordt op de baret gedragen op een ondergrond in de wapenkleur. Doordat de textielfabrieken die het fabriceren van deze speciale ondergrond in handen hebben, overbelast zijn, zal het wel voorkomen dat men niet onmiddellijk bij het verschijnen van de gesp de beschikking zal hebben over genoemde stof.

Men wete dan evenwel dat niet slechts van de zijde van den KMG. maar door alle betrokkenen met de meeste spoed voor deze voorziening wordt geijverd.

Op de schouderbedekkingen van de veldblouse, wordt hetzelfde motief als voorkomt in het baretonderscheidingsteken in kleinere uitvoering gedragen; dus zonder de gespvorm.

Het wapenembleem zal er in belangrijke mate toe kunnen bijdragen het bewustzijn van eenheid in elk wapen of dienstvak van de Koninklijke landmacht tot uiting te brengen en te verdiepen.

d. *bijzondere onderscheidingsteken :*

Het bijzondere onderscheidingsteken dat allereerst genoemd moet wor-

den is de oranjekeurigse Nederlandse leeuw, waaronder de wapenspreuk „Je maintiendrai”, te dragen op de linkerbovenmouw van de veldblouse en de overjas. Met dit onderscheidingsteken wordt de drager specifiek gekenmerkt als een lid van de Koninklijke landmacht.

Het onderscheidingsteken van de grote eenheden (b.v. het wapen van Batavia, dat aangenomen is als ken-teken van de 1e div. „7 Dec.”) wordt op de rechterbovenmouw van de veldblouse en de overjas gedragen. Over deze onderscheidingsteken schijnen nogal eens misverstanden te bestaan. Het kan daarom nuttig zijn erop te wijzen, dat slechts grote eenheden met dit teken worden aangeduid. Zo is thans voorlopig slechts gerechtigd een dergelijk onderscheidingsteken te dragen het personeel ingedeeld bij de volgende eenheden:

1. Ministerie van Oorlog, (Rijksappel met gekruiste zwaarden)
2. Staf van de Inspecteur-Generaal (blauw kruis op geel veld met Nederlandse Leeuw)
3. 1e Divisie „7 Dec.” (Wapen van Batavia)
4. 2e Divisie (ontleend aan het wapen van J. P. Coen)
5. T. B. N. (boogschutter tussen grenspalen)
6. Bewakingsbataljons N. I. (palmtak met zwaard).

Van de overige bijzondere onderscheidingsteken, die nog niet alle zijn vastgesteld (o.m. ontbreken nog de onderscheidingsteken voor bijzondere vakbekwaamheid) moet thans alleen nog het O.V.W.-teken worden genoemd, dat gedragen mag worden door alle militairen behorende tot de onderdelen der Koninklijke landmacht, die zich in N. I. bevinden en aldaar aan land zijn gegaan vóór 1 Oct. 1946. Dit onderscheidingsteken is voor hen die onder zo uiterst moeilijke omstandigheden naar Indië zijn vertrokken een ereteken geworden.

Thans iets over de onderscheidingsteken voor de dagelijkse tenue. Dit uniform is thans voor alle militairen gelijk van model. Op de revers van de kraag worden de reeds algemeen bekende kleurige 5-hoekige patjes gedragen. De kleuren van deze patjes zijn gelijk aan de kleuren van de ondergrond van de baretgespen.

De officieren en onderofficieren boven de rang van sergeant-majoor dragen op deze patjes uitsluitend de rangonderscheidingsteken (metalen sterren of knopen). De overige militairen dragen dit patje zonder enig onderscheidingsteken. De granaat voor de grenadiers de hoorn voor de jagers, het kruis voor de geestelijke verzorgers en de aesculaap voor de officieren van gezondheid worden dus niet meer op de patjes gedragen.

De onderofficieren beneden de rang van adjudant-onderofficier, de korporaals en de soldaten der 1e klasse dragen dezelfde rangonderscheidingsteken als op de veldtenue, doch in iets fraaiere uitvoering. Het geel of wit van de onderofficieren wordt goud of zilverdraad, terwijl de visgraat-tekening in de chevrons voor de korporaals en de soldaten der 1e klasse vervalt.

Korpsonderscheidingsteken worden op de dagelijkse tenue niet gedragen.

Wapenonderscheidingsteken worden op de schouderbedekkingen evenals op de veldtenue, gedragen, doch in plaats van metaal nu van goud- of zilverdraad geborduurd. Zolang door gebrek aan materiaal het borduren niet mogelijk is, mogen ook de metalen wapenonderscheidingsteken worden gedragen.

Zoals bekend is het oranje fluitkoord op de dagelijkse tenue vervallen.

Een aantal korpsen, zoals de Grenadiers, de Jagers enz., heeft omdat daartoe aanleiding was een speciaal voor het betreffende korps vastgesteld wapenembleem.

Overigens worden, op enkele uitzonderingen na, op deze tenue dezelfde bijzondere onderscheidingsteken gedragen als op de veldtenue.

Bepaald is thans dat de rangonderscheidingsteken op de *zomertenue* voor alle rangen gedragen worden op de schouderbedekking. Op de schouderbedekkingen van het overhemd wordt een z.g. schouder schuifpassant aangebracht, waar het zelfde patje, als dat wat op de revers van de dagelijkse tenue voorkomt, is aangebracht. De officieren en onderofficieren boven de rang van sergeant-majoor dragen op dit patje dezelfde rangonderscheidingsteken als op de dagelijkse tenue. De onderofficieren beneden de rang van adjudant-onderofficier, de korporaal en de soldaten der 1e klasse dragen op dit patje een rechte chevronband van hetzelfde materiaal vervaardigd als de chevron, welke door hen op de dagelijkse tenue wordt gedragen.

Tot slot nog enkele opmerkingen. Het uitvoeren van deze onderschei-

dingsteken kost evenals alles wat de opbouw van leger en vloot betreft, veel tijd. Thans is slechts een klein gedeelte van de nieuwe onderscheidingsteken beschikbaar. Maar men weet hoe hetgeen, dat op het ogenblik nog in aanmaak is, worden zal.

Het wordt nu noodzakelijk (afgezien van het ondisciplinaire karakter wat dergelijk handelen heeft) dat er nauwlettend op wordt toegezien en aan wordt medegewerkt, dat allerhande eigen bedachte revolutielegerbedenksels en fantasieën in kleding en onderscheidingsteken zullen verdwijnen (b.v. de fluitkoordenfantasie in allerlei kleuren, de dracht der zwarte dassen of van onderscheidingsteken van afwijkende kleur en model).

Wanneer men in deze zin zal trachten reeds naar het uiterlijk begrip voor tucht en eerbied voor het voorgeschrevene te demonstreren, zal dit ongetwijfeld ook van positieve invloed blijken te zijn op het innerlijk. Want tussen innerlijk en uiterlijk bestaat wel degelijk een krachtige wisselwerking.

Uit de BUITENLANDSCHE VAKPERS

Door ontploffing in te drijven aardboor

THOMAS L. CANNON beschrijft in „The Blast-Driven Earth Rod” een eenvoudige aardboor, welke door middel van ontploffing in de bodem wordt gedreven. In beginsel bestaat deze aardboor uit een omstreeks twee meter lange ijzeren staaf van ruim 3 cm dik, waarop een kruithamer in de vorm van een holle cylinder met kegelvormig bodemstuk wordt geplaatst. Deze cylinder is ongeveer 10 cm breed en 40 cm diep en wordt voor een deel gevuld met een voortdrijvende springstof (buskruit, ammonal) en overigens met aangestampt zand. De staaf heeft een losse punt van bijna 4 cm dik. Met één ontploffing kan de staaf tot ongeveer 2 meter in de grond worden gedreven. De grootte van de lading wordt geregeld naar de grondsoort en de te bereiken diepte. De staaf kan gemakkelijk worden uitgetrokken, de losse punt blijft dan in de bodem achter. In de 4 cm wijde holte kan men met een insteekijzer een ongeveer 15-voudige streng slagkoord inbrengen. Door deze te laten springen, verwijdt de holte zich tot omstreeks 30 cm. Een nog wijdere holte kan men in twee etappen verkrijgen.

Op deze wijze maakt men met deze eenvoudige, draagbare aardboor in korte tijd gaten voor het plaatsen van b.v. telefoonpalen en mijnkamers voor het maken van coupures in dijken of wegen of voor het vernielen van landhoofden, en zulks sneller dan b.v. met een gewone aardboor of met de z.g. kwetseruitrusting (Camouflet Equipment).

In een speciaal blok geplaatst, kan de kruithamer gebruikt worden voor het inheien van niet te zware palen en jukken, waarbij de kop niet — als bij inheien met de hand — wordt stukgeslagen. Het trekken van ingeheid palen wordt vergemakkelijkt door eerst langs de palen, met de boor in kwestie een holte in de grond te „schieten”. Door de kruithamer omgekeerd langs de schuin gestelde staaf te hangen, kan daarmee een 3 mm dikke kabel, over een afstand tot 200 m toe, worden uitgeschoten, waarbij het uiteinde zich, door het indringen van de weggeschoten kruithamer in de bodem, vanzelf verankert. Op deze wijze kan het werktuig dus ook gebruikt worden om b.v. een eerste verbinding over een rivier tot stand te brengen.

The Military Engineer December 1946.